

Fredagen den 13 oktober

Kl. 11.00

*Förslag om ny
statsminister***§ 1 Förslag om ny statsminister**

TALMANNEN:

Det vid kammarrens sammanträde i går avgivna förslaget att riksdagen till ny statsminister skall utse Ola Ullsten har nu bordlagts två gånger. Riksdagens prövning av förslaget kan ske antingen i dag eller vid ett följande sammanträde, dock senast måndagen den 16 oktober.

Kammaren beslöt att pröva förslaget om ny statsminister vid dagens sammanträde.

OLOF PALME (s):

Herr talman! Det senaste valet medförde en borgerlig majoritet i Sveriges riksdag. Det ledde till att en trepartiregering bildades på grundval av denna majoritet. Efter två år har denna regering fallit på grund av djup inre splittring. Men det finns fortfarande en klar borgerlig majoritet i landets riksdag. Trots detta har det visat sig att de borgerliga partierna saknar förutsättningar att av egen förmåga skapa en ny borgerlig regering.

I denna krissituation har socialdemokraterna begärt att få bilda regering för att utlysa nyval som första åtgärd – detta för att ge väljarna möjligheter att skapa en kraftfull politisk ledning för vårt land. Detta har den borgerliga riksdagsmajoriteten sagt nej till.

Den borgerliga majoriteten har alltså dels misslyckats med att själv forma en regering, dels förvägrat oss socialdemokrater möjligheten att bilda regering för att genom nyval söka åstadkomma en handlingskraftig majoritet i landets riksdag.

Under senare tid har det skett ett gradvis sönderfall i landets politiska ledning. Det inleddes under de utdragna inre stridigheter som ledde till den borgerliga regeringens fall. Det har fortsatt och förstärkts genom den borgerliga majoritetens hantering av den kris som följde på regeringens fall. Denna process måste få ett slut.

I detta allvarliga läge kommer socialdemokraterna inte att förhindra att en provisorisk regering kommer till stånd. Därför kommer den socialdemokratiska riksdagsgruppen att i den förestående omröstningen lägga ned sina röster.

THORSTEN LARSSON (c):

Herr talman! Efter upplösningen av trepartiregeringen väntade vi i centerpartiet att folkpartiet och moderata samlingspartiet gemensamt skulle

bilda regering. Folkpartiet har emellertid strävat efter en ren folkpartiregering. Sedan socialdemokraterna utfäst sig att inte fälla ett förslag om en folkpartistisk statsministerkandidat föreligger det förutsättningar att bilda en sådan regering.

En folkpartiregering, eventuellt med inslag av personer utan partipolitisk förankring, kommer enligt uttalanden av den föreslagne statsministern Ola Ullsten att följa regeringsdeklarationerna från 1976 och 1978. Detta blev helt klart först i går. Centerns ledamöter kommer i det läget inte att motsätta sig att en sådan regering bildas utan kommer att lägga ner sina röster. Folkpartiets och centerns olika uppfattningar beträffande energipolitiken gör det omöjligt för oss att rösta ja till det föreliggande förslaget.

BERTIL LIDGARD (m):

Herr talman! I den situation som uppkom genom att fortsatt regerings-samverkan mellan de tre icke-socialistiska partierna inte syntes vara möjlig har moderata samlingspartiet hävdat, att en icke-socialistisk regering på bredaste möjliga politiska bas borde bildas. Denna uppfattning har också delgivits er, herr talman.

Det minsta icke-socialistiska partiet har emellertid valt att ensamt bilda regering med indirekt stöd av socialdemokraterna. Detta kan inte uppfattas som annat än ett medvetet steg bort från en trepartisamverkan, från den politik som lagts fast i regeringsförklaringarna 1976 och den 3 oktober 1978 och från det principuttalande som ledarna för moderata samlingspartiet och folkpartiet gjorde den 5 oktober 1978. Därför kommer moderata samlingspartiet att konsekvent vidhålla den uppfattning vi framfört till herr talmannen och följaktligen rösta nej till det förslag som nu föreligger.

Den nya regeringen skall dömas efter sina gärningar. Moderata samlingspartiet står fast vid trepartiregeringens politik. I den mån dess politik kommer att fortsättas av den nya regeringen kommer vi att i de konkreta sakfrågorna ge den vårt stöd.

Vi röstar nej till regeringen. Dess politik kommer vi att granska och att ta ställning till i enlighet med den grundsyn jag här redovisat.

Herr talman! Jag hemställer slutligen att rösträkning måtte företagas.

LARS WERNER (vpk):

Herr talman! Förslaget till ny statsminister är en dålig lösning. Visserligen markeras ytterligare det borgerliga blockets sönderfall, men det var ju påtagligt redan i och med regeringskrisen.

Det allvarliga är att folkpartiregeringen kommer till stånd genom att socialdemokraterna lägger ner sina röster, vilket innebär att socialdemokratin för ett borgerligt parti till makten. Följden blir en låsning av socialdemokraternas politik i de aktuella frågorna.

Ännu värre ur hela arbetarrörelsens synpunkt är att detta kan bädda för en långsiktig samverkan mellan socialdemokraterna och ett borgerligt parti. Hur skall man då kunna genomföra den radikala politik som i dag krävs av allt bredare folkgrupper som pressats hårt av två års borgerlig regering?

Innebörden i den ordning som regeringsformen föreskriver för utscende av statsminister är att det inte enbart handlar om personen utan också – och framför allt – om regeringens partimässiga sammansättning och dess program i stort.

Vänsterpartiet kommunisterna delar den uppfattning som den socialdemokratiska gruppledaren gav uttryck för 1976, när Thorbjörn Fälldin utsågs till statsminister, nämligen att avstå i omröstningen vore detsamma som att ställa sig neutral till ett borgerligt regeringsprogram. Därför kommer vänsterpartiet kommunisterna, i likhet med vad vi och socialdemokraterna gjorde 1976, att i dag rösta nej till talmannens förslag.

Att centern främjar tillkomsten av en regering som fortsätter marschen in i kärnkraftssamhället bör noteras som anmärkningsvärt.

Vi har redan tidigare sagt att det bästa i nuvarande läge hade varit ett nyval som lett till en riksdagsmajoritet och en regering som företräder arbetarrörelsens värderingar och ideal. Svenska folket har inte råd med en borgerlig regering ett år till, och det har framför allt inte råd med ett borgerligt alternativ som leder in i framtiden.

Det behövs en regering och en riksdagsmajoritet som ordnar arbete åt alla och gör slut på arbetslösheten, som stoppar stegringen av priser och hyror, som bygger tillräckligt med bostäder och daghem, som gör slut på diskrimineringen av kvinnorna, som genomför en fördelningspolitik till de arbetandes förmån och som stöder löntagarnas kamp för demokratiska rättigheter och verklig makt i företagen. Ingen borgerlig regering vill arbeta för en sådan politik.

Överläggningen var härmed slutad.

Sedan talmannen erinrat om att förslag om ny statsminister skulle prövas av riksdagen genom omröstning, upplästes och godkändes följande votersproposition:

Den som godkänner talmannens förslag att till ny statsminister utses Ola Ullsten röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Röstar mer än hälften av riksdagens ledamöter nej har riksdagen förkastat förslaget.

Vid omröstning genom uppresning förklarades mindre än hälften av kammarens ledamöter ha röstat för nej-propositionen. Under överläggningen hade emellertid begärts rösträkning, varför votering verkställdes med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 39
Nej – 66
Avstår – 215

Riksdagen hade alltså godkänt talmannens förslag och utsett Ola Ullsten till ny statsminister.

Nr 13

Fredagen den
13 oktober 1978

Meddelande om kammarens sam- manträden under veckan den 16–22 oktober

§ 2 Meddelande om kammarens sammanträden under veckan den 16–22 oktober

TALMANNEN:

Det bordläggningssammanträde som utsatts till måndagen den 16 oktober inställs.

Tisdagen den 17 oktober anordnas planenligt ett bordläggningsplenum kl. 15.00.

Vid kammarens arbetsplenum onsdagen den 18 oktober kl. 10.00 anmäler statsministern för riksdagen de statsråd han utsett att tillsammans med honom ingå i regeringen. I anslutning till denna anmälan avger statsministern en regeringsförklaring. Därefter behandlas utrikesutskottets betänkande nr 1 om riktlinjer för internationellt utvecklingssamarbete m. m. som första ärende.

Den allmänpolitiska debatt, som enligt den preliminära tidsplanen skulle ha tagit sin början onsdagen den 18 oktober, uppskjuts till vecka 43 och börjar onsdagen den 25 oktober kl. 10.00.

Sammanträdena torsdagen den 19 och fredagen den 20 oktober blir, med ändring av tidsplanen, bordläggningsplena med början kl. 15.00.

§ 3 Anmäldes och bordlades

Proposition

1978/79:12 om underhåll till barn och fränskilda, m. m.

§ 4 Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande

1978/79:8 med anledning av motion om ändrad benämning på departement m. m.

Försvarsutskottets betänkanden

1978/79:2 med anledning av motion om försvarets rationaliseringsinstitutets fortsatta verksamhet

1978/79:3 med anledning av motion om den andliga vården inom försvarsmakten

Jordbruksutskottets betänkande

1978/79:3 med anledning av motioner om tillvaratagande av bär och svamp, m. m.

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden

1978/79:1 med anledning av motion om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning

1978/79:2 med anledning av motion om obligatorisk arbetsförmedling, m. m.

1978/79:3 med anledning av motioner om anställningsskydd

1978/79:4 med anledning av motion om meritvärdet av anställning utomlands

Nr 13

Fredagen den
13 oktober 1978

§ 5 Kammaren åtskildes kl. 11.13.

In fidein

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert